

Hvor blev fællesskabet af?

Først vil vi gerne anerkende det engagement og den store indsats, som skinner igennem i interviewet med psykolog Rikke Ravn i Psykolog Nyt 15/2014 ("På opdagelse blandt de unge"). Dernæst tak til Rikke Ravn for en kærkommen påmindelse til os alle om, at vi som psykologer ikke blot er til for at 'identificere psykiske problemer', men i lige så høj grad har til opgave at 'gøre alle menneskers liv mere produktive og værdifulde' og 'finde og nurse særligt talent hos individer'.

Der er formentlig ikke mange psykologer, der er uenige heri – og heldigvis for det – men vejene dertil er mange. I den forbindelse kan vi ikke lade være med at hæfte os ved det store fokus på intervention i forhold til individet, som interviewet bærer præg af, og dermed undres vi over manglen på intervention i forhold til fællesskabet.

Det er korrekt, at vi oftere og oftere hører, at danske gymnasieelever udviser stadigt stigende forekomster af alvorlige psykiske lidelser som stress, depression, angst og lavt selvværd. Med regeringens krav om, at 95 % af enhver ungdomsårsgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, hører vi samtidig, at der er flere og flere elever på gymnasierne, der har særlige specialpædagogiske behov. Det udfordrer selvsagt den traditionelle gymnasiale organisation, men spørgsmålet er, om svaret på disse udfordringer er endnu mere fokus på individet, end der allerede er?

I interviewet med Rikke Ravn fremhæves specialpædagogiske støttetimer som én intervention til de særlige udfordringer. Herudover betones manglen på individuelle samtaler som et problem, når man skal løse elevernes udfordringer.

Men er svaret på gymnasieelevernes individuelle vanskeligheder at sætte mere fokus på dem selv? Individuelle samtaler inviterer netop til refleksion over *egen* handlekompetence og mestring i hverdagen, og det øger dermed fokus på individet.

I stedet mener vi, at man med fordel kan understøtte fællesskabet i gymnasierne langt mere, end det aktuelt er tilfældet. Et stærkt fællesskab etableres ikke 'by chance', ved at man tilfældigt sætter 24-28 elever sammen i et klasserum. Stærke fællesskaber etableres 'by design', ved at nogen tager ansvar for, at alles bidrag anerkendes som nødvendige og kompetente.

At være fællesskabsunderstøttende facilitator er ikke traditionelt en opgave, som gymnasielærere er trænet i at varetage, og vi må således ikke forvente, at de naturligt besidder kompetencerne til at løse den. Til gengæld mener vi, at psykologer har kompetencerne, og at vi således kan komme til at spille en væsentlig rolle som fællesskabsunderstøttende facilitatorer for gymnasieklasser, hvis vi stiller os til rådighed. Endvidere har psykologer kompetencerne til at understøtte gymnasielærernes kompetenceudvikling til på sigt selv at blive 'fællesskabere' ved blandt andet at sætte mere fokus på gymnasielærernes egne praksisfællesskaber på lærerkollegiet.

Vi mener, at det er en lige så væsentlig del af det at skabe almen dannelse at lære gymnasielever, hvordan fællesskabet kan tage hånd om den enkelte, som det er at lære dem de fagfaglige dyder i de enkelte fag. Vi mener endvidere, at læring om fællesskabets ansvar for den enkelte i høj grad er medvirkende til at gøre eleverne uddannelsesparate i deres fortsatte færd

gennem det videregående uddannelsessystem.

Et større fokus på stærke fællesskaber i gymnasiet kan ikke eliminere de udfordringer, som danske gymnasieelever oplever, men det kan mindske mængden af individer, der har brug for ekstra individuelle støtteforanstaltninger, således at de resterende, der stadig har behov for individuel hjælp, har større mulighed for at få den. ■

Peter Westenholz
og Birgitte Kornerup Jørgensen

Kommentar:

Hvor er det positivt at læse Birgitte Kornerup Jørgensen og Peter Westenholz' replik til interviewet. Forhåbentlig kan debatindlæg som dette være med til at højne opmærksomheden om, at dette er et område, der skal gøres noget ved.

Det er fuldstændig rigtigt, at fællesskabsfølelse og oplevelsen af, at andre vil én, er en vigtig forebyggende faktor, der kan hindre ildebranden, inden den opstår, i stedet for at slukke den senere hen. Jeg er derfor helt enig i, at en intervention med fordel kan rette sig mod fællesska-

DEBATINDLÆG

– må højst fylde en A4-side med enkelt linjeafstand. Indlæg, der forholder sig til **navngivne personer** eller grupper, vil blive forelagt den/de pågældende til eventuel kommentar. Sådanne indlæg kan altså **ikke altid** optages i det førstkommande nummer.

bet, og hvordan undervisere og elever kan være med til at støtte og skabe et fyldigt netværk, som kan gribe de medlemmer, der snubler. Jo tidligere der sættes ind med at træne evnen til at deltage i et fællesskab, jo bedre.

For nogle unge (der af den ene eller anden årsag har haft udfordringer i deres opvækst og skolegang) skal denne kompetence til at lade sig gribe af fællesskabet dog opbygges. Ellers bliver det bare gentagelse af netop de mønstre, som eleven er bange for og derfor er (måske endda over-)sensitiv over for tidlige tegn på. Individuelle samtaleforløb behøver absolut ikke have til formål at isolere problemet til noget i-eleven-værende eller adskilt fra de sociale relationer og systemer, som eleven indgår i. Interventionsformen bør i mine øjne være ressourcefokuseret, relationsorienteret og med det formål at give eleverne mulighed for og evner til at skabe, opretholde og bruge socialt fyldige bånd. Fokus på både individ og fællesskab er nødvendig.

Hvad der også behøver fokus er, at underviserne (og gymnasierne) allerede er under pres, og mange går med en knugende følelse af, at de ikke gør det godt nok: Hvad der tidligere var en livsstil, er nu blevet et job, der aldrig er gjort tilstrækkeligt. Det er derfor også vigtigt, at initiativer kommer med øremærket tid og midler og bliver anerkendt fra politisk hold som værende en nødvendig investering i fremtiden. ■

Rikke Ravn